

Abstract

Swedish images of Korea and East Asia: A case of a colonialism without colonies and an orientalism without orientals

Sweden's historical and contemporary relations with Korea and Koreans in particular and with East Asia and East Asians in general, are in a comparative international perspective both relatively modern and meagre, as Sweden did not have any colonies in East Asia and did not have any direct contacts with East Asians except through tradesmen, travellers and missionaries visiting the region during the classical imperialist era. This makes Sweden different from Britain, France, the United States, Russia and even Germany which all made intrusions into Korea and East Asia, and established colonial settlements, trade stations and military bases in the area, and which all experienced substantial numbers of Korean and East Asian migrants coming to their own countries at an early stage. So if the Swedish colonial enterprise limited itself to smaller trade and low-key diplomacy, travels and tourism, mission and later relief work, the Korean and East Asian minority of Sweden must be one of the most domesticated in the Western world given the fact that it consists of highly integrated researchers and students, and restaurant owners and entrepreneurs, and above all completely assimilated wives of Swedish men and children of Swedish adoptive parents. It is a fact that Sweden must be one of a few Western countries without any trace at all of a Koreatown, a Chinatown or a Little Tokyo or Little Saigon in any of its cities. Thus, it is no surprise that the majority of studies analysing various Western ways of imagining and representing Korea and East Asia through the matrices of colonialism and orientalism, seldom if ever take up Swedish examples and the Swedish case.

This study aims at mapping out the specific Swedish images and representations of Korea and Koreans, and East Asia and East Asians. This is being done within the context of Sweden's past and present relations with the country and the region, and with the background that Sweden lacks any colonial experiences in Korea and East Asia and harbours very few Korean and East Asian immigrants. The study examines both high and popular cultural texts, visual images and material artefacts, and the point of departure is to try to understand how it is possible that a full-fledged and complete colonial and orientalist imagery related to Korea and East Asia has been able to develop and is able to exist in the public culture of Sweden. In addition, this colonial and orientalist imagery which is still going strong also seems to show strong archaic features which in other Western countries today would be considered outright racist, and be officially condemned and opposed either by government and the establishment or by Korean and East Asian immigrant communities. Finally, the study argues that Sweden can be seen as a case study of a colonialism without colonies and an orientalism without orientals, given the fact that colonial and orientalist images and stereotypes regarding Korea and Koreans and East Asia and East Asians seem to be so prevalent and widespread in Swedish culture.

Keywords: Sweden, Korea, East Asia, colonialism, orientalism, representation

Tobias Hübinette, Multicultural Centre, Botkyrka, Sweden

"Japaner, japaner...". Representationer av asiater i svensk samtidskultur

Projektet studerar representationer av östasiater i textuellt, audiellt, visuellt, digitalt och audiovisuellt material från den svenska samtidskulturen. Syftet är att undersöka hur individer och grupper med asiatiskt ursprung och utseende framställs och föreställs. Den övergripande teoretiska ingången hittas inom de tvärvetenskapliga forskningsfälten cultural studies och visual studies, inom vilka alla slags kulturella uttryck och former betraktas som likvärdigt intressanta och viktiga att studera. Projektets samhällsrelevans hittas i visionen om ett inkluderande och icke-diskriminerande samhälle. Projektets vetenskapliga betydelse hittas i avsaknaden av en studie av både historiska och samtida svenska representationer av asiater.

Den offentliga debatten kring klyftan mellan det koloniala arvet och den mångkulturella samtiden är dessutom mer levande i USA och Storbritannien än i Sverige. Generellt går det även att konstatera att forskningen om representationer av olika könsuttryck är mer aktiv än forskning om representationer av olika etniciteter. Exempelvis uppmärksammas regelbundet sexistisk reklam, och talande är att det existerar ett Ethiska rådet mot könsdiskriminerande reklam (ERK) medan det inte finns någon motsvarande instans för etniskt diskriminerande reklam.

Den senaste tidens debatt rörande etnisk mångfald i samtidskulturen ställer frågor kring vilka etniska grupper som representeras, och på vilka sätt dessa gestaltas. Andra frågor som diskuteras är vilkas tolkning det är som gäller och som bör gälla, vilka det är som skapar representationerna, samt vad dessa har för syfte och vilka målgrupper de riktas till. Ett aktuellt exempel är de starka reaktionerna som följde på de danska Mohammedteckningarna och på konstnären Lars Vilks rondellhundsbild. De senaste årens debatter rörande hur judar gestaltas i konstnären Lars Hillersbergs bilder, samt huruvida GB Glace:s reklam för Nogger Black ska betraktas som diskriminerande eller inte, är andra aktuella och illustrativa exempel på att etnisk mångfald i samtidskulturen är ett aktuellt forskningsområde.

Det verkar dock som att medan representationer av exempelvis "juden", "indianen", "muslimen" och "afrikanen" idag är ifrågasatta, så är andra framställningar inte lika kontroversiella, utan kanske snarare vardagliggjorda och betraktas som normala. Till exempel har även representationer av "asiaten" i svenska reklamfilmer och dagspressannonser ifrågasatts i olika sammanhang, men ingen offentlig debatt har ännu utbrutit kring dessa, ett faktum som i sig ställer frågor kring likheter och skillnader mellan hur olika etniska grupper både representeras och reagerar på representationerna, liksom även hur majoritetsbefolkningen förhåller sig till desamma.

Projektets frågeställningar är utifrån denna bakgrund: Vilka framställningar av och föreställningar om asiater finns i svensk samtidskultur? Hur relaterar samtida svenska representationer av asiater till både historiska och samtida representationer av andra icke-kristna och icke-västerländska grupper såsom judar, araber, afrikaner, indier och indianer? Hur relaterar framställningar av och föreställningar om asiater i dagens Sverige till representationer av asiater i andra länder?

Nyckelord: visuell kultur, representation, etnicitet, asiater

Att bli asiat. En studie av skapandet av asiatiskhet i dagens Sverige

På senare år har en mängd olika varor, produkter, och traditioner och stilar från Asien strömmat in i Sverige och snabbt nått breda kretsar och erhållit en stor publik. I första hand gäller detta Öst- och Sydostasien med länder som Japan, Kina, Korea, och Thailand, Vietnam och Hong Kong, och exempel är asiatiska serier och tecknade filmer, asiatiska kampsporter och meditationstekniker, asiatiska dataspel och filmer, asiatisk musik och dans, asiatiska kläder, möbler och maträtter, asiatisk design och arkitektur, och asiatiska livsstilar och skönhetsideal. Asiatiska föremål och uttryckssätt har visserligen funnits i Sverige under en längre tid, men aldrig tidigare har asiatiskheten uppnått en sådan popularitet och sådana positioner som idag både i sin vardagliga utbredning och i sitt offentliga genomslag. Särskilt bland unga vuxna svenskar är olika former och grader av asiatiskhet idag mer eller mindre en integrerad och naturlig del av den egna livsvärlden och livsstilen, och det är detta sociala och kulturella fenomen i den svenska samtiden som utgör bakgrunden till detta forskningsprojekt. Samtidigt motsvarar inte denna explosion och konsumtion av asiatiskhet i Sverige på långt när proportionellt antalet etniska öst- och sydostasiater bosatta i Sverige som inte uppgår till mer än 60 000 varav en tredjedel är adopterade, en tredjedel fruar till svenska män och en allt större andel av den resterande tredjedelen barn till dessa. Den asiatiska minoriteten i Sverige är med andra ord varken särskilt omfattande i demografisk mening, och inte heller speciellt asiatisk i en traditionell kulturell bemärkelse. Antalet etniska asiater i Sverige överstiger inte ens antalet med exempelvis iransk bakgrund, och den absoluta majoriteten är på alla sätt och vis välintegrerade och assimilerade i det svenska samhället och därmed inte speciellt asiatiska. Representationen av asiatiskhet i Sverige förestås helt enkelt i första hand av etniska svenskar och andra med icke-asiatisk bakgrund, och detta gäller i ännu högre grad den kulturella produktionen och framställningarna av Asien och asiater i svensk litteratur, svensk film, svensk konst, och svenska serier och svensk reklam. Till skillnad från USA, Frankrike och Storbritannien med sina omfattande asiatiska invandrargrupper och en mycket påtaglig asiatisk närvaro representerad av just asiater, är den svenska situationen i mångt och mycket en fråga om en asiatiskhet utan asiater. Detta forskningsprojekt syftar till att förstå vad det är som är så lockande och attraherande med Asien så till den grad att tiotusentals svenskar idag närmast uteslutande konsumerar asiatisk mat, inreder asiatiskt, lever asiatiskt, och klär sig eller till och med sminkar sig asiatiskt med allt vad det innebär. Detta kommer att göras genom deltagande observation bland och intervjuer med ett 25-tal unga vuxna av både etnisk svensk, asiatisk och annan bakgrund som i hög grad lever med och konsumerar olika former av asiatiskhet och framför allt identifierar sig med Asien, tillsammans med textanalyser av svenska framställningar av asiater och Asien i både fin- och populärkulturen, och i romaner, spelfilmer, konstverk, serier och annonser. Den teoretiska utgångspunkten hittas i postkoloniala, feministiska och queerteoretiska teorier om att identiteter inte bara är konstruerade, utan också alltid från början blandade och korsade och aldrig rena och ursprungliga, det vill säga hybrida, och dessutom alltid nödvändiga att ständigt uppföras och framställas, det vill säga performativa, för att kunna existera men också för att överhuvudtaget kunna uppstå, förändras och försvinna. Det är med andra ord möjligt att bli asiat genom att identifiera sig med Asien och skapa asiatiskhet utan att vara etnisk asiat. Projektets intresse för skapandet av asiatiskhet handlar om att vilja förstå hur unga vuxna i dagens Sverige konstruerar och skapar sig sina egna identiteter oberoende av ålder, etnicitet, kön och sexuell läggning genom att exempelvis identifiera sig med ett asiatiskt pojkkäckt utseende som storvuxen vit man, genom att framföra asiatisk kampsport med en icke-asiatisk kropp, genom att klä sig som en asiatisk skolflicka som frigjord svensk kvinna, och genom att kopiera asiatisk homosocialitet som heterosexuell. I slutändan är forskningsprojektets mål att vilja ifrågasätta alltför ofta naturgivna tillstånd som att vara vuxen, att vara svensk eller invandrare, och att vara vit eller gul.

Nyckelord: ålder, etnicitet, genus, sexualitet, performativitet, hybriditet

Related publications

2001

“Barnen från det okända landet” [The children from the unknown country], *Orientaliska Studier* vol. 106/2001, pp. 21-38.

“Relationer över rasgränserna” [Inter-racial relations], *Um & Yang: Medlemstidning för Adopterade Koreaners Förening* vol. 3/2001 (no. 10), pp. 28-30.

2002

“Orientaler finns inte längre” [Orientals do not exist anymore], *Dagens Forskning: Tidning för vetenskap och kultur, teknik och samhälle* no. 13-14/2002 (vol. 1), p. 54.

“Den svenska Koreabilden som en orientalistisk fantasi” [The Swedish image of Korea as an orientalist fantasy], *Orientaliska Studier* vol. 109/2002, pp. 89-113.

“Relationen Sverige-Korea eller 'Koreasvenskarna'” [The relationship between Sweden-Korea or the “Korea Swedes”], *Um & Yang: Medlemstidning för Adopterade Koreaners Förening* no. 3/2002 (vol. 11), pp. 15-17.

2003

“Om rasismen mot asiater” [On racism against Asians], *Expressen: Kultur* 2003-09-27, p. 4.

“Orientaliska språk' föråldrat institutionsnamn” [“Oriental languages” an old-fashioned name of a department], *Gaudeamus: Stockholms universitets kårtidning* no. 3/2003 (vol. 80), p. 8.

“Korean-Swedish relations and the Koreans in Sweden”, *Information Exchange for Korean American Scholars* no. 290/2003 (vol. 8), 3 p.

“O-ordet nere för räkning. Orientalismen före och efter Said” [The O-word is taking the count. Orientalism before and after Said], *Känguru: Humanistiska föreningens tidskrift* no. 1/2003 (vol. 9), pp. 4-9.

“Vad är orientalism?” [What is Orientalism?], in Trygve Carlsson (ed.), *Oförtrutet. Bildande yttringar från tjugo års bokutgivning* [Relentless. Educating sayings from 20 years of book publishing], Stockholm: Carlssons, 2003, pp. 253-55.

“Varför dras nazister och högerextremister till Asien?” [Why are Nazis and Rightwing extremists attracted to Asia?], *Orientaliska Studier* vol. 111/2003, pp. 36-48.

“Swedish images of Korea before 1945”, *Scandinavian Studies: Journal of the Scandinavian Society of Korea* vol. 4/2003, pp. 103-126.

“Orientalism past and present: An introduction to a postcolonial critique”, *Stockholm Journal of East Asian Studies* vol. 13/2003, pp. 73-80.

2004

“Inte välkommen längre” [Not welcome anymore], *Mana* no. 5/2004 (vol. 7), pp. 18-19.

“Rasism – Jag känner mig inte välkommen i Sverige” [Racism – I do not feel welcome in Sweden], *Stockholms Fria Tidning* no. 45/2004 (vol. 4), p. 5.

2005

“Gulinghatet finns överallt” [The “gook hate” is everywhere], *Aftonbladet: Kultur* 2005-05-20, pp. 34-35.

“Vithetens gula feber” [The yellow fever of Whiteness], *Mana* no. 2/2005 (vol. 8), pp. 11-12.

2006

+ Danjel Lindberg, Irene Molina, Diana Mulinari, Nora Räthzel, Ulrika Schmauch & Carina Tigervall, ”SIF sprider traditionell rasism. Om SIFs kampanj som sprider den rasistiska föreställningen om 'gula faran'” [SIF spreads traditional racism. On SIF’s campaign which spreads the racist image of the ”yellow peril”], *Dagens Media: Affärstidningen om marknadsföring och medieval* no. 11/2006 (vol. 9), p. 43.

+ Danjel Lindberg, Irene Molina, Diana Mulinari, Nora Räthzel, Ulrika Schmauch & Carina Tigervall, ”SIF varnar för 'gula faran' i annonskampanj” [SIF warns of the ”yellow peril” in an ad campaign], *SIF-Tidningen* no. 7/2006 (vol. 20), pp. 68-69.

+ Danjel Lindberg, Irene Molina, Diana Mulinari, Nora Räthzel, Ulrika Schmauch & Carina Tigervall, “Fackförbund driver cynisk kampanj” [Trade union is waging a cynical campaign], *Östgöta Correspondenten: Debatt* 2006-05-31, p. A4.

2007

“Svenska kulturstudier och östasienforskning – historien om ett uppskjutet möte” [Swedish cultural studies and East Asian studies – the history of a postponed meeting], in Bodil Axelsson & Johan Fornäs (ed.), *Kulturstudier i Sverige* [Cultural Studies in Sweden], Lund: Studentlitteratur, 2007, pp. 77-91.

“Representations of East Asians in contemporary Swedish popular culture – intersections of race, gender and sexuality”, *Hamster Bros.: A Zine about Artistic Trans-Nationalism* no. 1/2007 (vol. 1), pp. 6-17.

“Asia as a topos of fear and desire for Nazis and Extreme Rightists: The case of Asian Studies of Sweden”, *Positions: East Asia Cultures Critique* no. 2/2007 (vol. 15), pp. 403-428.

2008

“Orientaliska rasfantasier på Skansen” [Orientalist racial fantasies at Skansen], *Invandrare & Minoriteter* no. 4/2008 (vol. 35), p. 27.

2009

+ Danjel Nam, "PK är tråkigt" [PC is boring], *Bang: Feministisk kulturtidskrift* 2/2009 (vol. 19), pp. 16-18.

"Koreansk-svenska relationer genom tiderna" [Korean-Swedish relations in history], *Um & Yang: Medlemstidning för Adopterade Koreaners Förening* no. 3/2009 (vol. 18), pp. 4-5.

"Om synen på asiater i dagens Sverige och sambandet mellan populärkulturen och vardagsrasismen" [On the image of Asians in today's Sweden and the relationship between popular culture and everyday racism], *Um & Yang: Medlemstidning för Adopterade Koreaners Förening* no. 4/2009 (vol. 18), pp. 6-7.

2010

+ Carina Tigervall, "Gulinghumorns grunder" [The basic outlines of gook humour], *Arena* no. 2/2010 (vol. 17), pp. 40-43.

+ Carina Tigervall, "'Japaner, japaner, japaner' – östasiater i svensk bild- och scenkultur" ["Japanese, Japanese, Japanese" – East Asians in Swedish visual and performance culture], *Fjärde Världen* 1/2010 (vol. 27), pp. 22-25.

2011

+ Carina Tigervall, "'Japanese, Japanese, Japanese...'. Representations of East Asians in contemporary Swedish visual culture, in Elisabeth Eide & Kaarina Nikunen (ed.), *Media in motion. Cultural complexity and migration in the Nordic region*, 2011, pp. 125-143.

Related presentations

2000

"Den svenska Koreabilden" [The Swedish image of Korea], Södertörn University, Huddinge, 2000-06-03.

"Den svenska Koreabilden. En presentation av en magisteruppsats" [The Swedish image of Korea. A presentation of an M.A. thesis], Department of Oriental Languages, Stockholm University, Stockholm, 2000-09-28.

2002

"Vad är orientalism?" [What is Orientalism?], *Orientalism Seminar*, Association for Oriental Studies, Stockholm University, Stockholm, 2002-05-03.

"Orientalism – an introduction", *Orientalism Revisited: Cultural relativity and intercultural communication*, Center for Pacific Asia Studies, Stockholm University, Stockholm, 2002-05-29.

2004

“'Asia' as a topos of fear and desire for Nazis and Extreme Rightists as evidenced in the case of Asian Studies of Sweden”, *The Question of Asia in the New Global Order*, Asia/Pacific Studies Institute, Duke University, Durham, 2004-10-01.

2006

“Asia as a topos of fear and desire”, *From Orientalism to Postcoloniality*, School of Languages and Culture, Södertörn University, Huddinge, 2006-04-29.

2009

+ Carina Tigervall, “'Japanese, Japanese, Japanese ...': Representations of East Asians in Swedish visual culture”, *3rd Conference of NECS - European Network for Cinema and Media Studies*, Centre for Languages and Literature, Lund University, Lund, 2009-06-28.

”Japanese, Japanese, Japanese...’: Representations of East Asians in Swedish contemporary visual culture”, 1st workshop on decoding the Nordic colonial mind, Department of Culture and Identity, Roskilde University, Roskilde, 2009-10-19.

”Framställningar och föreställningar om östasiater i samtida svensk visuell kultur - kritisk ras- och vithetsforskning i en svensk kontext” [Representations and images of East Asians in contemporary Swedish visual culture - critical race and whiteness studies in a Swedish context], School of Culture and Communication, Södertörn University, Huddinge, 2010-12-14.

2011

”Svensk-koreanska kulturmöten igår och idag” [Swedish-Korean cultural encounters yesterday and today], Uppsala Art Museum, Uppsala, 2011-04-13.